

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului</p> <p>Parohiile cl. I. pe un an . . . 2000 Lei Parohiile cl. II. 1800 Lei Parohiile cl. III. și subclasă . . . 1500 Lei Pentru particulari 1200 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>MANUSCRISELE SE VOR TRIMITE PE ADRESA CONSILIULUI EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ.</p>	<p>Prețul inserțiunilor</p> <p>Concure de prot. 4000 Lei. Parohii de cl. I 2500, de cl. II 2000, de cl. III 1600. La celelalte publicații 1 cm. □ 20 Lei</p>
--	--	---

Spre țara dorurilor noastre.

În istoria omenirii, comemorările sunt momente de reculegere și clipe de supreme mărturisiri. Ziua comemorării e prilej de bucurie și înălțare sufletească. Marile bucurii ca și marile dureri sunt mute și nu pot fi exteriorizate decât prin meditație și legăminte.

În viața neamului nostru, ziua de 10 Martie 1945 reprezintă împlinirea creștină și realizarea revendicărilor legitime. E ziua în care doliul național a expirat și suferința înăbușită a luat sfârșit. E zi de rugăciune și convertire!

După multe pătimiri, visul nostru s'a înfăptuit. Ardealul de Nord, revine sub administrație românească! Din nou e al nostru și jurăm că nu-l vom mai ceda niciodată! Mai curând vom muri cu toții în luptă pentru Ardeal, decât să mai renunțăm la el!

Perfidul dictat dela Viena din 30 August 1940, a împlântat în inima țării pumnalul mișeliei. Ni s'a furat pământul și s'a atentat la sufletul nostru! Ne-am părăsit altarele și criptele voevodale! Am plecat din Clujul nostru drag și am rătăcit purtând în suflete nostalgia lui. Ne-am despărțit de vetrele străbune și de colinele copilăriei! Atunci cerul patriei s'a innourat și furtună a cuprins pământul stropit cu sudoare, lacrimi și sânge nevinovat! Calvarul refugiului și drama expulzării, a lămurit încă odată: că dictatura nu prinde și nu convine poporului nostru, care e blând și pașnic!

Grofi și magnații hortişti, în cărdășie cu căpeteniile fasciste și hitleriste, ne-au alungat din țara dorurilor noastre! Au tras în mod samavolnic un hotar nefiresc și ne-au împărțit moșia; dar sufletul ne-a rămas unitar și hotărât pentru reacțiune și luptă. Mereu ne gândeam la Ardealul de Nord, dar ne era interzis să ne

strigăm durerea și să ne cerem dreptatea. Cenzura și starea de asediu, lagărul și teroarea dictaturii antonesciene a pus la toți călușul în gură! Clica de trădători cari ne-au vândut țara de nord, nu vor găsi îndurare și iertare; căci și-au încărcat conștiința cu multe crime și dezastre naționale.

„Fără tine, Transilvanie, tânjim ca pământul fără ploaie și ca omul fără lumină și oxigen. Fără tine, Țara e tristă și neîmplinită ca o catedrală fără cupolă, necercetată de lumina taborică a mântuirii. Tu ești pământul izvoarelor noastre de viață și grădina rădăcinilor românești.“

Da, Transilvania e inima țării românești, după cum Moldova și Muntenia sunt plămâni neamului nostru. Ardealul a înfruntat vifoniți milenare și a rezistat cu dârzenie tuturor împilărilor vitrege. A suferit în tăcere, dar a reacționat cu tenacitate când cupa suferinții s'a umplut. „Toți și toate, oameni și locuri, munți și ape, trecut și prezent, codrul și văzduhul, cerul și pământul, ne vorbesc aceeași limbă: limba nedreptei tale suferinți“, dragă Transilvanie. Din munții tăi înalți s'au coborât la vale stegarii revendicărilor sociale și solii redeșteptării naționale. Revoluțiile și mișcările țărănești pentru libertate și dreptate pe pământul Ardealului s'au deslănțuit. Vântul libertății și autodeterminării din cetatea Ardealului a bătut vijelios în trecutul nostru.

„Transylvaniae amoris et doloris sacrum“, ai fost viața noastră și pentru tine vom lupta cu toții. Călăii te-au trădat, dar poporul a rămas să plângă și să aștepte reacțiunea. Mai mult după ce ne-au lovit cu sabia în inimă, ne-au mai împlântat și în spate pumnalul luptei în Răsărit. Ne-au angajat la un războiu contra voinței poporului și au irosit atâtea vieți și energii. Suferința ajunsese punctul culminant!

Alianța cu Axa care era nefirească și sforțată se cerea lichidată; iar armata noastră trebuia să întoarcă armele spre Apus! Trebuiau trecuți Carpații spre a ne desrobi gîla și elibera frații încătușați și oropsiți!

Prin curajul și tenacitatea tînarului nostru Rege Mihai I și cu concursul solidar al adevăraților patrioți s'a produs istoricul act dela 23 August 1944. Am revenit lângă marii aliați și ne-am aliniat în lupta pentru libertate, egalitate și dreptate socială. Prin marii aliați și în special prin sprijinul armatei roșii am putut elibera Ardealul de Nord. Armata țării noastre a răscumpărat prin moarte și sânge, ceea ce ne-a fost luat prin viclenie și șantaj diplomatic.

Așa a biruit dreptatea noastră și s'a vindecat rana ce a sîngerat 4 ani și jumătate trupul patriei. Dreptul asupra Transilvaniei ne-a fost recunoscut de marii aliați și ne legăm în fața istoriei să ducem lupta lângă ei pînă la deplina victorie asupra cotropitorilor.

Transilvania, „bastion ocolit de munți, centru de rezistență, de refugiu și de afirmare“, ne-a chemat la luptă și acum ne îndeamnă la muncă și sinceritate față de vecina din răsărit.

Din piscurile ei înalte să se afirmă principiile democratice și să se strige dreptul la viață a tuturor fără deosebire de rasă, religie și naționalitate. Toți să ne înfrățim și să ne respectăm reciproc! Să fim un gând și o simțire în luptă și în muncă constructivă.

Poporul nostru e ospitalier cu străinul; e bun și generos cu cel din suferință; e plin de cumințenie și răbdare la strămătorare; e milos și iertător față de asupritorul său! Românul dorește să trăiască în raporturi de prietenie și armonie cu toată lumea. Nu râvnește la bunul altuia și nu vrea cuceriri teritoriale. În istorie a suferit prea mult, spre a mai provoca altora nedreptăți și asupriri. Nu poporul a greșit ci ceata călăilor săi. Nu poporul e vinovat, ci asasinii cari l-au înșelat. Poporul a ispășit din greu, pentru păcatele altora și acum așteaptă pacea și democrația. De aceea acum, în locul urii și răzbunării, poporul cere dreptate și legalitate. Democrația adevărată, înseamnă puterea poporului dată în mîna reprezentanților săi, cari trebuie să stea în slujba poporului. Încât, în locul șovinismului rasial și al urii de clasă, să instaurăm peste tot: frăția, omenia și concordia. Să înfrățim dreptatea socială și să ameliorăm suferința și mizeria muncitorimei. Să respectăm dreptul altora, spre a ne bucura de libertatea noastră!

Diplomația Axei ne-a împărțit Ardealul și ne-a traficată sângele soldatului nostru. Nu ne-a putut însă împărți sufletul neamului, care a rămas unitar și hotărît în lupta pentru dreptate și libertate.

Desrobirea ne-a adus-o diplomația Marilor Aliați! Opera dela Alba Iulia a fost nimicită prin dictatul dela Viena, iar refacerea ne-o vor asigura tot marii aliați. La pace, din nou se va înălța maestos catedrala unirii românești. Atunci, Regele nostru se va încorona în cetatea unirii într-o țară nouă, progresistă, liberă, independentă și democratică.

După aceste sincere mărturisiri, urmează legămintele și hotărîrile în vederea viitorului.

Armata roșie condusă de Mareșalul Stalin, merită recunoștința și omagiul nostru. Cu sprijinul ei, armata noastră, ne-a deschis calea spre Ardeal!

Prin încrederea și solitudinea de care se bucură actualul guvern în frunte cu dl Dr. P. Groza, Mareșalul Stalin ne-a dat libertatea de a merge să ne administrăm Ardealul de Nord în mod democratic. Mergînd acolo să nu mai greșim! Să ducem un nou stil de viață! Să ne strîngem mîna frățeste și să uităm păcatele, iertându-ne reciproc!

Ardealul a fost și va trebui să rămîna centrul istoriei românești. De aceea acum, când frontul sîngelui e în toiu, toți să fim la datorie.

Spatele frontului are nevoie de liniște, de ordine, de disciplină și muncă. Toți să ne încadrăm în noua ordine și să ieșim din rezervă. Guvernul F. N. D. are nevoie de ajutorul tuturor spre a putea face față răspunderilor și spre a putea îndeplini loial și corect condițiile armistițiului.

Toți să fim uniți în muncă și înfrății în luptă pînă la victoria deplină. În mod sincer să mergem cu marii aliați, căci prin ei vom putea să ne înfrățim o țară suverană, liberă și independentă. În țară să domnească omenia și frăția. Peste tot să triumfe spiritul realei democrații și să se instaureze principiile umanitare.

Uniți în jurul Regelui Mihai I și al armatei Sale și ascultători guvernului F. N. D., vom putea realiza prin sprijinul marilor aliați o Romînie liberă, independentă și democratică.

Profesor I. Bulea

GRANIȚA ȘI OAMENII EI.

(Urmare din Nr 11/1945)

Generalul Daniil Mătăringă

(1850—1918)

Și pe acest general, distins cu crucea de aur pentru merite militare și cu coroana de fier cl. III, ni l-a dat Almăjului eroic.

Daniil Mătăringă e născut în Bănia, la 1850, din părinții Mihai (Micșa) și Elisaveta dela comunionul Nr 47. A urmat școala trivială din Bozovici și cea regimentală din Caransebeș.

La 1 Octomvrie 1870 a intrat în cadrele regimentului confinar româno-bănățean Nr 13 ca soldat ca, după 41 ani, la 1 Noemvrie 1911, să ajungă general. A luat parte, ca locotenent, în campania din Bosnia dela 1882 și a lucrat și în ministerul de război. A comandat, ca colonel, regimentul 83 și brigada 13 de infanterie. La 1 Noemvrie 1913 e trecut la pensie, exprimându-i-se prea înalta recunoștință pentru serviciul împlinit. La 14 Martie 1915 e nobilitat cu titlul „de Bănia“.

Ca pensionar se stabilește în Viena și ia parte activă, alături de generalul Alexandru Lupu, la toate manifestațiunile românești. Lucrează, în deosebi, în societatea ortodoxă română jubiliară-imperială pentru zidirea unei biserici ortodoxe în capitala Austriei. Dar nu uită nici de biserica satului său căreia, la sf. Marie mică din 1908, îi dăruiește un baldahin. La sfîntirea lui, — prin prota Miloș al Rășavei —, cu asistența corului din Bozovici, condus de Ilie Ruva, ia parte și el și soția sa.

Prin deputatul Nicolae Dumba,¹ marele sprijinitor al vieții culturale și artistice vieneze, căruia capitala Austriei îi datorează statuile lui Goethe și Schiller, ajunge și el la curtea arhiducelui Franz Ferdinand († 1914). Aci cunoaște pe primarul Vienei, Carol Lueger († 1910),² întemeietorul partidului creștin social și pe leaderii acestei grupări politice: Weisskirchner, Gessmann, Pattai, Alfred Ebenhoch ș. a. Moștenitorul tronului sprijinea naționalitățile. Prin Dr E. Miron Cristea, Dr Augustin Bunea, Aurel C. Popovici, Dr Alexandru Vaida Voevod ș. a., el a „cunoscut dreptul Românilor din statul ungar“.³ A încercat

deci ca să stabilească „o legătură reală“ între Austro-Ungaria și România.

Colegul meu de liceu Dr Mihai Mătăringă, medicul circumscripției Moldova-nouă, îmi citea, prin anii 1903—1904, scrisori de ale unchiului său, pe atunci lt.-colonel în reg. 51 inf., care îi exteriorizau simțimintele-i românești și grănicerești. Cunoscându-i-le, almăjenii lui, în frunte cu vestitul preot al Băniei Mita Bogoeviciu, deputat sinodal și asesor consistorial, au inițiat o vie mișcare pentru alegerea lui ca președinte al Comunității de avere. Crescut, ca toți intelectualii graniței, în umbra stranei drepte a bisericii Băniei, construită la 1750 sub păstorirea unui preot cu același nume, „namesnic“ al vlădiciei Vichentie Popovici, generalul Mătăringă și-a dat întreaga sa contribuție la zidirea acestei „legături reale“. Ea a rezultat și cartea „Statele unite ale Austriei-mari“, scrisă de Aurel C. Popovici și editată la 1906 cu fonduri date de guvernul român, al cărui ministru de finanțe era atunci Emil Costinescu, iar de interne Vasile Lascăr.⁴

Generalul Daniil Mătăringă a reposat la 22 Aprilie 1918 și a fost înmormântat în cimitirul din Neustift am Walde. O parte a averii sale a lăsat-o societății pentru zidirea bisericii din Viena. La înhumarea lui, săvârșită de protopopul militar Pavel Boldea, a luat parte și episcopul Dr E. Miron Cristea. Panegiricul i l-a ținut colonelul Grigore Trailovici din Iablanița, directorul institutului geografic militar i. r. din Viena.

Bătrânul gorun al Băniei, învelit cu legende bănățene, s'a cutremurat atunci... Și frunzele lui, abia înmugurite de primăvara întregirii naționale, i-au suspinat progredanția. Era doar mortul Almăjului, îngropat în pământ străin...

Dr Cornel Corneanu

A. C. Stere în ziarul „Curentul“ din 16 Ianuarie 1935.

Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, cari v'au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și le urmați credința.

(Evrei 13, 7)

1. Nepot al marelui proprietar Alisandru Capra de Juza.

2. N. Iorga: Oameni cari au fost, p. 230 și 386.

3. Gh. Bogdan-Duică în „Noua revistă română“ din 31 Ianuarie 1916.

Un mare eveniment artistic-bisericesc.

În biserica ort. rom. din Lugojul muzical, sub Înaltul Patronaj și în prezența P. Sf. Episcop Veniamin al Caransebeșului, a P. Sf. Episcop Dr. Ion Balan al Bisericii române-unite, a dlui prefect Gh. Dongoroz și a tot ce are Lugojul mai select ca intelectualitate, nelipsind nici celelalte pături sociale, a avut loc Duminică 4 Martie, orele 4 p. m., un concert religios, dat de societatea de lectură și corală „Progresul”, cântându-se, în prima audțiie, Liturghia în re-minor, de Filaret Barbu, dirijată de autor.

Atât pentru acei ce au urmărit de aproape creațiile muzicale ale dlui Filaret Barbu și cunosc posibilitățile de producție muzicală ale acestui cor, care alături de corul „Vidu” se ostenește de ani de zile, pe terenul muzicii bisericești și naționale, cât și pentru noi, slujitorii vremelnici la altarele Banatului, concertul anunțat, se aștepta să fie o revelație. Și așteptarea noastră, nu ne-a desimțit.

Nu sunt cronicar muzical și nici cunoscător al celei mai sublime dintre arte: muzica. Deci rândurile mele nu sunt o emanație cerebrală și nici nu vor încerca să facă aprecieri critice. Ele izvorăsc numai din prisosința inimii și din aceea emoție artistică care te copleșește, te transfigurează.

Totuși voiu afirma cu toată convingerea: liturghia în re-minor de Filaret Barbu este o mare operă, capabilă să răscolească sufletul omenesc, transpunându-l pe tărâmurile imateriale, transcendente. În fiecare acord, simți măreția sentimentelor transcendente; fiecare imn, îți dă certitudinea că viața ar fi lipsită de orice conținut, dacă Dumnezeu n'ar fi în centrul preocupărilor noastre.

Maestrul Filaret Barbu, a dăruit Bisericii noastre alături de marii compozitori, Vidu, Muzicescu, Porumbescu, Mandicevschi, Berezovschi și alții, — o operă viabilă, care va rămâne în repertoriul muzical al Bisericii noastre.

Suntem convinși că dl Filaret Barbu a trăit, cu prilejul acestui concert, una din cele mai emoționante și fericite zile din viața sa de apreciat compozitor român. Ansamblul corului „Progresul” — ale cărui străduințe pe teren artistic-cultural, le-a remarcat succint p. N. Sintescu — a fost la înălțimea operei, dovadă și de astădată că peste frământările cotidiene, peste tot zbulciul pricinuit de drama războiului, omul se poate pune totuși în slujba spiritului și a inițiativelor superioare.

Opera dlui Filaret Barbu și corul „Progresul” dirijat de dsa, a găsit înalta apreciere a P. Sf. Episcop Veniamin, care într'o scurtă cuvântare, le-a adus elogiile binemeritate.

Pr. Oreste Gherasim

Din cele trecute veacuri

— Însemnări de pe cărțile vechi —

de Dr. DIMITRIE CIOLOCA

V

XV.

1814—1864.

Următoarele însemnări, foarte interesante, sunt făcute de cătră doi preoți și un învățător, cari cu vrednicie au ostent întru luminarea poporului nostru din Tincova, jud. Severin.

Preotul Nicolae Popovici este bunicul profesorului Timotei Popovici, vestit compozitor, acum în Sibiu, iar Dionisie Popovici este tatăl său.

Învățătorul Iosif Franț (Franți), adaogă el însuși, că este de origine din Valeadieni, unde și azi este foarte frecvent acest nume.

Reproducem aici aceste însemnări:

„Spre vecinică pomenire aici însămnez, fiind că aceasta cârticică au rămas de moșul meu la tatăl meu, și de mine va rămânea astăzi ori mâne la copiii mei spre vecinică aducere aminte celor ce o cetesc; curând — nu să mai întâlnesc, întorcându-ne — carele sântei zidiți adecă în pântecelul maicii din (care) am eșit.

Nicolae Popovici

păstor sufletesc în Tincova.”

„Supt sidiumul¹ Să fie până la sfârșitul lunii lui Februarie 1814:
și bani pentru lumini adecă 4 f.”

„Mâna ceia ce au scriat mai sus în cartea aceasta, iaste de mulți ani putrădă.

O! Doamne sfinte, cene facem noi oameinii, când dobândim mai mult bine, atunci în gropi ne punem; am scris la anul 1828.

Iosif Franți

tinerimei românești învățători din Valeadeni.

Aceasta aici însămnat Iosif Franți au fost

1. subsidul, ajutorul.

învățătorul... slobod și bun; scrisam în 10 Dechem. 1857.

N. Popovici
paroh T(incovii)."

„Spre vecinică neuitare însămn aici, că cartea, întru carea sânt acestea foi cosute, adevă: aceasta formă de tipicon, precum să vede sămnat înlăuntru, e dela moșul tatălui meu carele a fost robit de turci cu războiulu din an 1736, căruia ia fost rămas o fată de 3 ani în satulu cernetu (țara Mont[eniei]), pre când ai gonea turcii, ducându-i la robie, întru carea ași fost un anu, iar după trecerea acelu anu, prin mijlocirea unui grec evlavios, Omu alui Dzeu, carele la ascuns în nește pivniți (podrumuri) până a trecut și sa așăzat potera turcească, în timpulul acei ascundere a crăscut părulu sirman(ului) rob, carele după datina turcească era detot ras, apoi după aceia scoțându-l afară, lau pus păstori la oi, pre care păstorindule, sirmanul strămoșulu meu adese ori suspina, aducânduși aminte de turma sa cea cuvânta(toa)re, apoi scoțând adeseori Singhilia, carea cu mare grijă o păstrasă, și cetind aceia, o uda cu ferbinți lacrimi până ce a observat stăpânulu său, că e preot, apoi cerânduși ertare, ia dat bani și alte trebuincioase lucruri, și la slobozit la moșia sa.

Aceasta e tradiție din epoha vieții lui, și sa păstrat până în viața mea, a strănepotului, iară eu o las pruncuților mei spre eterna memorie. Cât de aceia, atât și de mine, carele în scurt mă voi întoarce cătră dânșii.

Scrisam eu nemerniculu lumea, care preste puține dile voi fi dat pe sama vermilor pamântului, și întru întunerecu acoperit.

Thincova 25 Decem(vre) 1864.
Lumesculu Preot

D(ionisie) Popoviciu
paroh Thinc(ova)

având ani preoție trei.

Dionisiu Popoviciu
paroh Te.

tot cel ceva ceti, să ghindească și să creadă, ca ce e dânșulu în acelu moment, am fost și noi odata, iar aceia ce suntem noi acu, și dânșulu va fi curând.

D. Popoviciu
paroh Tincovii."

Scris cu litere latine:

„Fostau din a Noastră Familie din Bătrâni

și oameni de frunte, protopopi în Ardealu. Dar și la trepte de Vlădicie în Ardial și în Țeara Romînă pre cum mia făcut cunoscut Tatăl meu în Tinerețele mele. Dar starea Timpului cu panslavnismul au fost cu totol întunecat nația noastră iau fost desformat simțiul.

Nicolau Popovits m. p.
Paroh Tincovi."

Cu litere cirilice:

„Scrisam cu mână de țărănă, mâna în scurt va putrezii, iară scrisoarea această a mea însemnare cum au rămas de moșu meu aceasta, și de Tata meu, cel ce au răpăo(sat) în 21 April(ie) 847 în Tincova, și de mine va rămânea în veci.

Nicolay Popovits m. p.
Paroh(u) Tincovi."

XVI.

1838—1875.

Un sârguincios „cronicar“ ni-se dovedește învățătorul Ioan Simu din Răchitova din preajma Oraviței. Iată însemnările făcute de dânșul într'un Ceasoslov, tipărit în Brașov la 1839:

„In 1836 în luna lui Aprilie în 24 au nins și au înghețat, și tote ro(a)dele sau stricat, acovu de rachi(u) mo(a)le 16 f bancă, a (= cea) tare 30 f, atunci și colera în anu 1836 au fost. Ioan Simu."

„In anu 1838 în 12 Ianuarie sau cutremurat pământul ca un minut de cias aspru, cât nau stetit olba' pre masă. Sjm Ioan."

„Acest Ceaslov sau cumpărat în anu 1839 în 15 Octomvrie cu prețu 3 fl. în Callena."

Szym Johann
invezetoriu."

(Urmează)

1. olba, sau holba, se numește în Bănat o măsură de capacitate de $\frac{1}{2}$ litru. În limba germană: Halbe.

2. Cuvintele subliniate sunt scrise cu litere latine. „Callena“ este „Calina“, comună în apropierea Oraviței.

Și noi mulțumim lui Dumnezeu neîncetat, căci luând voi cuvântul auzirii de Dumnezeu dela noi, ați primit nu cuvântul oamenilor, ci precum este adevărat, cuvântul lui Dumnezeu, care se și lucrează întru voi cei ce credeți.

(I Tes. 2, 13)

L. A. Seneca în scrierile românești din ultima vreme.

În ultimul timp, temeinice studii au apărut la noi, tratând viața și opera filosofului Seneca. În ceea ce privește Teologia, ea nu a avut decât să câștige de pe urma lor. N. Jingoia în „Creștinismul lui Seneca filosoful“ [art. în rev. Camenae, revistă de cultură clasică, an I, Oct. MCMXLIII—Martie MCMXLIV Nr. 1—2, București, pp. 80—88], după ce citează părerea câtorva scriitori patristici ca Tertullian, Hyeronim și Augustin, cari socoteau creștin pe filosoful stoic [Pe lângă cei trei scriitori patristici citați, ar fi putut fi adăugat și Lactanțiu care în „Divinae Institutiones“ lib. VII, arată că „unii filosofi au văzut sau au presimțit fragmente de adevăr, alții ca: Seneca etc. au mers chiar o bucată de timp pe drumul adevărului“ cf. Pr. Ioan G. Coman, Probleme de filosofie și literatură patristică, București, Casa Școalelor, 1944, pag. 133], arată, bazat pe texte, apropierea cum și micile diferențieri între doctrina acestuia și cea creștină.

G. Popa Lisseanu dă în traducere, în coloanele ziarului Universul, câteva din scrisorile lui Seneca. Reținem din scrisoarea despre „Cumpătare“ [„Universul“, an. 61, Nr. 203, Marți 25 Iulie, 1944, pag. 3], o prețioasă mărturie despre istoricitatea existenței Mântuitorului. „Eram tânăr în timpul domniei împăratului Tiberiu, spune el. S'a pornit atunci o prigoană împotriva celor ce admiteau religii străine — se petrecea pe atunci și moartea lui Hristos — și printre cei urmăriți erau și cei ce se abțineau dela mâncarea de carne“. Seneca, murind la anul 65 d. Hr. în vârstă de 69 ani, putea să ne dea o informație mult mai prețioasă decât Pliniu cel Tânăr, Tacit etc. . . Totuși nimeni nu-l citează, nici chiar recentul studiu al binepregătitului teolog bucureștean Diaconul Ioan I. Pulpea [Mărturii despre Sf. Apostol Pavel și Mântuitorul Iisus Hristos, în Bis. Ort. Rom., an. 59, 1941, Nr. 11—12, Noembrie—Decembrie, pp. 656—665]. Minunată este și epistola „Elogiul bătrânețelor“, care ne îndeamnă să ne gândim și pregătim la moarte, căci nu se știe în care ceas ne pândeste: „cât ai izbutit și cât ai produs în viață, se va vedea când îți vei da ultima suflare. . . Moartea nu ține socoteală de ani. Nu se știe unde te așteaptă moartea; de aceea așteaptă-o tu în tot locul“ [Universul, an. 61, Nr. 227, Vineri 18 August, 1944, pag. 3].

Bine scris este studiul lui G. Guțu: L. Annaeus Seneca, Viața, timpul și opera morală

[București, Casa Școalelor, 1944], care îl privește pe marele filosof din toate punctele de vedere [un capitol din acest studiu, a fost publicat înainte de apariția lui, în rev. cit. Camenae, Nr. 26—39]. Astfel „viața și timpul“ [pp. 5—114]; Ce este „philosophia“ la Seneca?, Ideile metafizice ale moralei lui Seneca, Binele suprem [pp. 115—222]; Plăcerile și bogăția, Moartea și sinuciderea, Durerea, Exilul și nestatornicia omului, Risipa timpului [pp. 225—244]; Atitudinea față de viața publică, Egalitatea oamenilor, Mulțimea, Virtuți ale vieții în comun: binefacerea, clemența, prietenia, Idei asupra educației [pp. 249—319] și Încheiere [pp. 321—325].

Dacă la aceste studii mai noi, alăturăm și altele din anii trecuți [I. M. Marinescu, Figuri din antichitatea clasică, vol. I, București, Casa Școalelor, 1929, pp. 171—182; N. I. Herescu, Caete clasice, București, Cugetarea, 1941, pp. 173—177; I. M. Marinescu, Rastoind scriitorii clasici, București, Casa Școalelor, 1942, pp. 117—122.] cum și unele traduceri puțin mai vechi [Seneca: Liniștea sufletească, trad. Grigore Gollav, în Bibl. p. toți Nr. 114, Buc., ed. IV; Seneca Filosoful: Despre viața fericită și despre providență, trad. de I. Gh. Gagiu, Din publ. Fac. de Litere și Filosofie, București, 1932. I. N. Dianu a editat textul operei „De vita beata“, însoțindu-l de o introducere și de note explicative, București, Casa Școalelor, 1920], toate acestea pot să ne procure o imagine oarecum completă a vieții și operei celui pe care Tertullian și Hyeronim îl socotesc „Seneca noster“. [Ar putea fi citat studiul de mai puțină importanță pentru noi: Felicia Brătianu, Atitudinea lui Cicero față de conflictul dintre Caesar și Pompeius, în rev. cit. Camenae, pp. 40—48.]

N. C.

Insemnătatea jurământului.

Jurământul este un fel de rugăciune către Dumnezeu, ca El să nu lase binele biruit de rău și adevărul desființat sau înlocuit prin minciună.

Deși din timpurile cele mai vechi, jurământul a fost cunoscut și întrebuințat în sens oficial, sau la diferite ocazii pentru a mărturisi numai adevărul și deși sunt edificatoare exemplele de pedeapsă a celor ce au jurat fals (strâmb), — la Egipteni era pedeapsa cu moartea; la Romani se arunca, cel ce jura pe strâmb, într'o prăpastie; la alte popoare i-se

tăia limba; la noi se pedepsește cu închisoare; — totuși astăzi se mai găsesc de aceia cu numele de creștini, cari nu se sfiesc, nu le e frică și nu se cutremură în sufletele lor să-L ia pe Dumnezeu ca martor și să jure strâmb.

Nu-și dă seama fiecare, că prin jurământ se cere ca Dumnezeu să ne ajute precum spunem adevărul, sau dacă spunem minciuni, să ne pedepsească, și în felul acesta Dumnezeu este luat ca martor la fapta săvârșită și în scurt, cerem judecata Lui după cuvintele vechi: „după faptă și răsplată”. Insuși Domnul nostru Iisus Hristos zice în sf. Evanghelie: „Dară zic vouă, că pentru tot cuvântul deșert, care vor vorbi oamenii, vor da seama de dânsul în ziua judecării. Că din cuvintele tale te vei îndrepta și din cuvintele tale te vei osândi” (Matei 12, v. 36, 39). Cât de semnificative sunt în această privință cuvintele Domnului: „Ce folosește omului de ar dohândi toată lumea și ar pierde sufletul său” (Matei 16, 26).

Dară mulți nesocotesc cuvintele Domnului și jură strâmb numai să poată să se îmbogățească peste noapte și a lua averea aproape-lui său pe căi nedrepte; jură pe strâmb și din ură pe vecinul său numai să se poată răzbutna; jură — în fine — din păcatul îngâmării de-a sta întotdeauna sus și privit bine — fără să-și aducă aminte de proverbul cunoscut: „Cine sapă groapa altuia, cade el în ea” și că: „Răzbunarea este a mea, zice Domnul” — nu a omului, iar Mântuitorul a zis: „Iubiți și pe vrăjmașii voștri...”

În legătură cu jurământul, bine ar fi dacă am putea să nu jurăm deloc, ci răspunsul nostru să fie după adevăr: „da, da, sau nu, nu”, iar în ce privește jurământul sub formă de „vot solemn” să-l ținem cu cea mai mare sfințenie, ori ce stare socială am avea, bogat, sărac, slugă sau stăpân, totul să fie numai spre „adeverire”, nu spre minciună: „Oamenii în adevăr se jură pe cel mai mare și jurământul le este sfârșitul a toată ciarta, servind spre adeverire” (Evrei 6, 16—17).

Cel ce este pus în situația de a jura, să-și aducă aminte de cuvintele: „Blestemul voi scoate, zice Domnul puterilor și va intra în casa hoțului și a celui ce jură în numele meu strâmb: va locui în mijlocul ei și o va pierde cu lemnele și pietrele ei cu tot” (Prorocul Zaharia 5, 4); apoi: „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert, căci nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia numele Său în deșert” (porunca 3-a dumnezească); „nu grăiți minciună unul altuia, desbrăcați-vă de

omul cel vechi dimpreună cu faptele lui” (Coloseni 3, v. 5, 9).

Deci creștinii să fie sfătuiți să nu jure pe numele lui Dumnezeu pentru toată nimica, deoarece numele Domnului trebuie să fie pomenit cu multă evlavie, după cuvintele: „Cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați...”, căci ori vrem, ori nu vrem, Dumnezeu scoate mai de grabă sau mai târziu adevărul la lumină.

Să se ia aminte și exemplul din sf. Scriptură de la Fapt. Ap. 5, 1—10, cu Anania și Safira cari au mințit lui Dumnezeu și au trebuit să moară, căci „nu au mințit oamenilor, ci lui Dumnezeu”; apoi învățăturile din proverbiile lui Solomon: „Nu este bine (să ajuți) celui fără-de-lege să ridice capul, cum nu este bine a îngenunchia pe cel drept la judecată” și iarăși: „martorul mincinos nu rămâne nepedepsit, iar acel care spune minciuni, pierde”; — „dulce este pentru om pâinea minciunii, dar în urmă i-se umple gura de pietre”.

Creștinilor, temeți-vă de Dumnezeu!

Pr. Vasile Gh. Onică

INFORMAȚII

Predică. Duminecă, în 25 Martie curent, predică în Biserica noastră catedrală Păr. prof. Dr. P. Rezuș.

Te-Deum. Cu gândul îndreptat spre Cel ce cârmuește vremurile și popoarele, am sărbătorit ziua de 10 și 13 Martie a. c.

E ziua îndeplinirii dreptății românești, prin introducerea administrației noastre în Ardealul de Nord.

În ambele zile s'a făcut Te-Deum în biserica noastră catedrală, la care a luat parte P. Sf. Sa Păr. Episcop Veniamin și autoritățile locale.

Importanța și bucuria zilei a fost exprimată la serviciul din 10 l. c., de pe amvon, de către Păr. Tr. Dobromirescu.

Tot în aceste zile au fost aranjate în orașul nostru serbări populare.

Noi bănațenii acestei eparhii, alături de frații noștri ardeleni, rugăm încă Divinitatea: „Doamne al puterilor, rămâi cu noi!”

Clujul a primit la sărbătoarea sa, în ziua de 13 Martie a. c., pe M. Sa Regele Mihai I, pe I. P. Sf. Sa Patriarhul României, întregul Guvern și alți reprezentanți ai poporului.

Danie. Și de această dată, dna preoteasă Gheorghina, soția Păr. Ioan Jucos din Zervești, consilier onorific, a donat suma de 20.000 Lei Sf. noastre Episcopii, pentru fondul de propagandă religioasă.

Tatăl cel Ceresc să-i ușureze sufletul, să-i liniștească bătrânețele și să-i ajute întru toate.

Salariile preoției noastre și refugiate pe luna Februarie au sosit și sunt în curs de lichidare.

Din salarii s'a făcut reținere pentru Casa Clerului și jumătate Sidoxia episcopescă mărită.

A apărut Nr. 1—2/1945 din Altarul Banatului, cu următorul cuprins:

REDACTIA: Ortodoxia românească
 † Protos. Dr. I. OLARIU: Curs de Teologia pastorală
 Dr. CORNEL CORNEANU: Episcopul Ioan Popasu
 Dr. DIMITRIE CIOLOCA: Un capitol din istoria zburcumată a bisericii ort. rom. a Bucovinei
 Prof. Dr. D. I. BELU: Iubirea de vrăjmași
 Prof. Dr. G. COTOȘMAN: Din trecutul Bisericii bănățene
 Prof. I. BULEA: Primatul vieții spirituale
 Pr. ILIE CÂMPIANU: Mișcarea sectară în eparhia Caransebeșului
 Prof. Dr. P. REZUȘ: Solafideismul existențialist
NICOLAE BOȘCAIU: PROBLEME ACTUALE: Problema vieții în fața științei și a credinței creștine
 Prof. Dr. P. REZUȘ: **COMENTARIU:** Sărmana noastră morală socială, Spiritualitatea creștină în lume, Propaganda sectară și libertatea religioasă
 Prof. Dr. P. REZUȘ: **PORTRETE ORTODOXE:** Episcopul Dr. Iosif, Traian Badescu, Canonistul ortodox Dr. V. Șesan
 Arh. Dr. L. BUSUIOC, prof.: **LECTURI MORALE:** Talita Kumi, de A. Fr. v. Krane
 Prof. Dr. P. REZUȘ, Prof. Dr. Z. MUNTEANU, Prof. Dr. M. BĂNESCU, Prof. VIRGIL TURCAN: **RÉCENSII ȘI NOTE BIBLIOGRAFICE:** Mântuește Doamne poporul Tău, Un temei documentar al istoricității cărților Noului Testament, Duhul Adevărului, Astrale, Despre cunoștințele teologice ale preoților români de acum 200 de ani, Creștinism și păgânism, Principii de cunoaștere științifică, J. Maritain, Sort de l'homme
 Prof. Dr. P. REZUȘ: **NOTE:** După un an, Repaus duminical, Consiliul național al cercetării științifice
 P. R.: **CRONICĂ:** Congresul general al Bisericii ortodoxe în Uniunea Sovietică, Universitatea de Vest, Democratizarea Bisericii bulgare, Enciclica „Mit brennender Sorge“ și actualitatea, Românii în Budapesta, 1400 de preoți refugiați, Episcopia Maramureșului, Universitatea din Iași, † Marin Ștefănescu, Reintroducerea religiei în învățământul muncitoresc, O catedrală a poporului, † Vasile Tarnavschi, † N. Popescu-Prahova

BIBLIOGRAFIE TEOLOGICĂ

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 1351 C. 1945.

Circulară

Către P. On. Oficii protopopești

P. On. Oficii protopopești, din eparhia noastră, care au primit un tablou cuprinzând parohiile care au rămas în restanță cu abonamentul la revista „Biserica Ortodoxă Română“, să comunice Consiliului eparhial dacă au făcut rețineri din salariul preoților pentru achitarea abonamentului. P. C. Păr. Protopopi, cari n'au făcut aceste rețineri până acum, să nu le mai facă, deoarece Consiliul eparhial va reține, prin Caseria eparhială, sumele restante în contul acestui abonament.

Caransebeș, la 10 Martie 1945.

Episcop:

† **VENIAMIN**

Consilier referent:

Prot. Dr. Marcu Bănescu

Nr. 1281 E. 1945.

NOTA OFICIALA.

Prezidenția Consiliului de Miniștri comunică următoarele:

„Avem onoare a Vă face cunoscut că potrivit acordului intervenit la 2 Ianuarie 1945 între Comisiunea Aliată de Control, Secția Economică și Comisiunea Română pentru aplicarea Armistițiului, în viitor, toate cererile ce se fac de diferite unități Sovietice din Țară pentru materiale vor fi satisfăcute numai dacă sunt făcute prin Comisia Aliată de Control.

În consecință, Vă rugăm să binevoiți a da dispozițiuni tuturor Instituțiilor subordonate, sau dependente de DV., ca dela primirea prezentei să nu se mai dea curs la cererile de materiale ce se fac de Comandamentele și Unitățile Sovietice din țară“.

Ceeace se comunică spre conformare.

Caransebeș, la 7 Martie 1945.

Episcop:

† **VENIAMIN**

Consilier referent:

Dimitrie Sgaverdia

Convocare.

Domnii acționari ai Băncii „Craina“ institut de credit, comerț și industrie s. p. a. în lichidare din Teregova, sunt invitați a participa la

Adunarea generală ordinară,

care se va ține în ziua de **1 Aprilie 1945**, ora 11 a. m. în localul dlui președinte cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării, bilanțul anual, raportul Comisiei de lichidare, al Consiliului de Cenzori și darea absolutului pe anul de gestiune 1944.

2. Alegerea noului președinte al Comisiei de lichidare.

3. Propuneri.

OBSERVARE. În cazul când la ziua fixată nu se va prezenta numărul de acționari statutați pentru a se putea ține adunarea conform statutelor, aceasta se va considera amânată pentru ziua de 8 Aprilie 1945, când se va ține la aceeași oră și în acelaș local, indiferent de numărul de acționari ce vor participa.

Teregova, la 15 Martie 1945.

COMISIUNEA DE LICHIDARE:

Președinte: GRAMA NICOLAE Membrii: GH. BĂCILA, CRIȘAN ROSETTI, D. BURAI.